

— Mi most az ország torát üljük. E házasság által Apaffy végképen elveszti a fejedelemség reményét; neki nem lett volna szabad, az udvar hire nélkül házasodni. Ő felsége a császár maga vállalta volt el a gyámságot; így kellett volna, hogy ő adjon nőt Apaffynak.

— Ez volt hát a titok, melyet annyit rejtegettek előlem? — mond Kata el-sápadva s Bethlen Miklós-nak erősen kellett tartania, hogy ki ne hulljon karjából. — A szemekből rögtön eltűnt az öröm fénye; a piros cipőjű kis lábak ingani kezdettek; helyére kellett vezetnie Bethlen-nek, ha botrányt nem akart.

S a két menyasszony nem tánczolt többet; a gondos anyák és vőlegények aggódó kérdéseire, betegséget adtak ürügyül.

Most folyvást együtt beszéltek s ha vőlegényeik, vagy barátnőik közeledtek, egyszerre elhallgattak mindketten.

Igy mindinkább hanyatlott a jó kedv; a két vőlegény kedve is megcsapant, s Kendeffy, ki kedvelt italaiból kellőnél már is többet ivott, boldogtól boldogtalantól tudakozódék, hogy mi lelhetette az ő menyasszonyát?

Senki sem tudta megmondani.

Végre a menyasszony nótájára került a sor, — midőn a két ara egyszerre eltűnt, be nem várva a vőlegényeket, kiknek karjain kellett volna távoznok.

Már ez is meglepetést szült; de még nagyobbá növekedett ez, midőn a két vőlegény egyszerre visszatért s kifürkészhetlen arcczal helyet foglalt a terített asztalnál, a nélkül, hogy valakihez, vagy egymáshoz egyetlen szót szólnának.

Az öreg urak némellyike részvételt tudakozá a történeteket; de Apaffy egyetlen árva szót sem szolt; csak fogyasztá a czelnait egymásután.

De Kendeffy Gáspár, kit melléknéven a „vörös hajúnak“ neveztek, s ki hirtelenében kelletténél jóval is többet ivott, végre kifakadt:

— Gyalázat ez, a mi rajtunk történt. — Mindketten zárva kaptuk menyasszonyaink szobáit. Az enyém még azzal fenyegetőzött, hogy ha nem távozom, kést üt magába.

— Megmondtam én azt kegyelmednek — mondja Bethlen Miklós — jó előre; az illyes dolgot nem lehet erőtetni.

Azzal Apaffyhoz ment s karon fogva félre voná az asztaltól.

— Ne árulja el magát, nagyságod; se nevetségessé ne tegye magát az emberek előtt; a helyett jobb, ha befogat és hirtelen távozik. . . A leánynak erősebb lelke volt, mint nagyságodnak s önédekéért az országát kockáztatni nem akarja. Tanuljon a férfi a nőtől!

Apaffy könnyedén a mint volt, kirohant; azután paripára veté magát s a kemény hideg télben egyetlen vékony selyem dolmányban visszavágtatott Almakerékre.

A vendégek nagy része, sőt maga az örömatya is, csak reggelre virradva sejtett valamit a dologból.

Ekkor pedig a vigan kezdődött lakodalom torrá változott; mert midőn reggel Kún Kata szobáját betörték; ott találták azt meghalva, vérében.

A „vöröshaju“ Kendeffy akkor is ittasan feküdt egy mellékszobában s nem sejté, hogy ittás dörmögései és fenyegetései illy borzasztó eseményt idéztek elő.

Bethlen Kata széttépett koszorúval feküdt párnáin, melyek kifolyt könnyűtől valának nedvesek. De ajkai mosolyra valának nyitva álmában; talán azon boldogságról álmodott, melyet épen örökre elveszített.

* * *

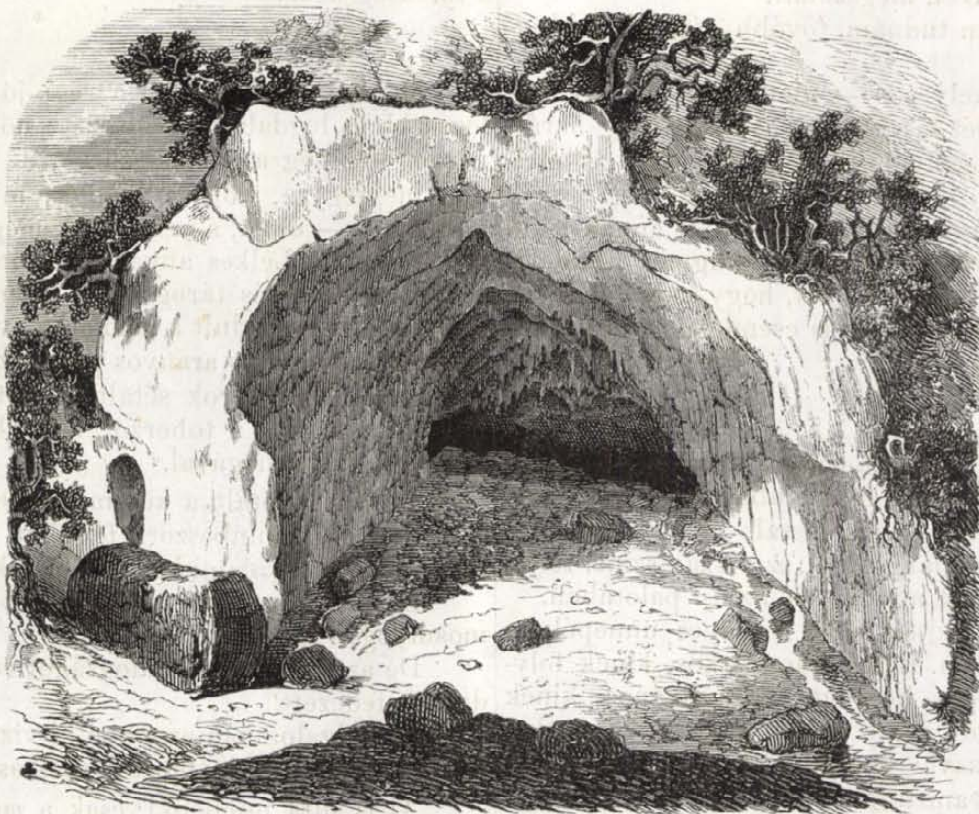
Apaffy Mihály nehéz betegségbe esett; még fel sem lábadozott abból, midőn a ballépés eredményeül az udvartól következő leirat érkezett:

„A házasság megengedettetik, de meg nem áldatik. — Apaffy olly ágyba feküdjék, minőt magának vetett. Az udvar bensőleg örvendhet, hogy Apaffy a császár megvetésével, magát a diplomában ígért örökös alól fölmenté.“

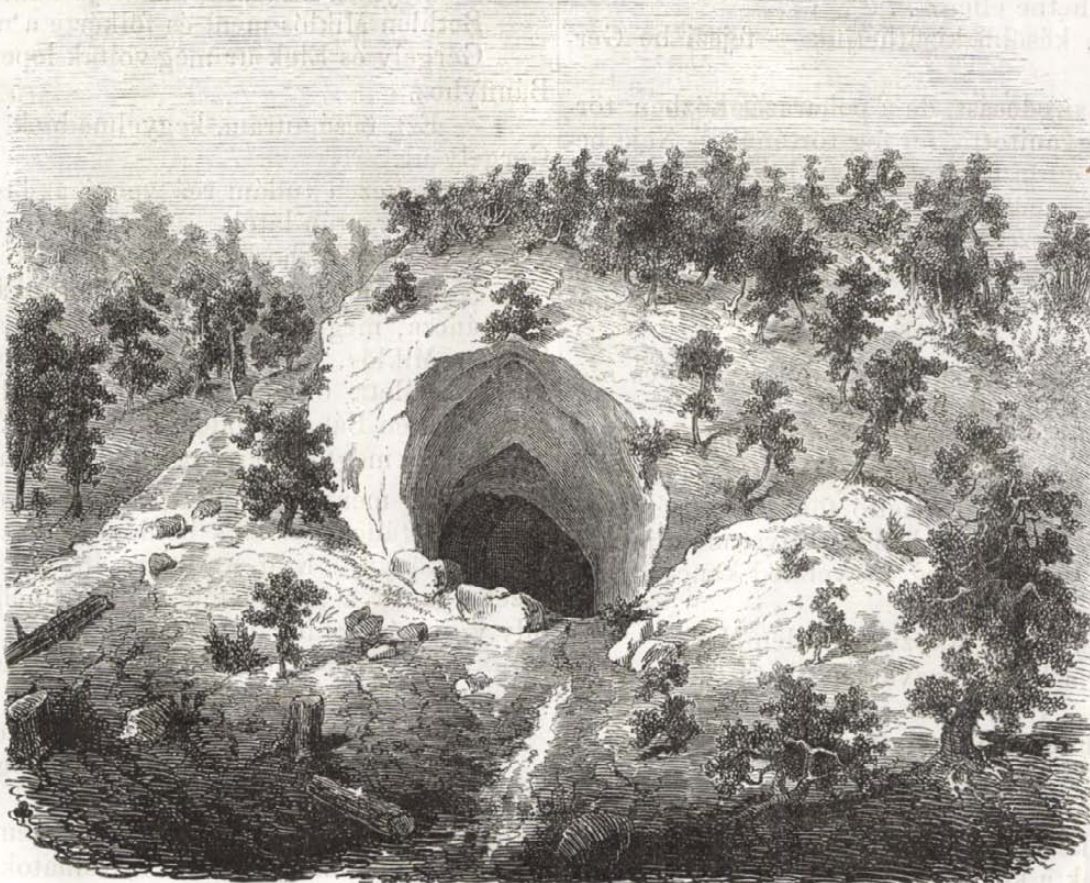
Ez volt az ország titkának megsejtése.

Alig hagyá el az ágyat, mellyhez betegsége szegezte, midőn új parancs érkezett, hogy „sub honesta custodia“ felszálltassék. Fel is ment, özvegyen hagyva menyasszonyát, ki pártját mindörökre megtartá, s Bánfinak csakugyan Klárát kelle elvennie. Apaffyt sem lehetett többé házasságra venni; bár az első természetesen könnyen megsemmisíthető lett volna. Ez már kettejük szívtűke volt.

Igy hervadt el a két nemes ifju szív, egyetlen eszméért, mellyért áldozatul estek, anélkül, hogy azt győzelemre emelhették volna! . . .



A meziádi barlang belülről.



A meziádi barlang, kívülről tekintve.

A meziádi barlang.

(Biharmegyében.)

Szép magyar hazánk áldásdus rónái, felváltva bérzövezte tájak tarka képével, valamint egyrészt a bőség tárházának, úgy másrészt egy széles értelemben vett Tempevölgynek tekinthetők. — Kielégítve vannak itt vágyai és reményei az otthonias körnek élő földmivelő gazdának, s kielégítve lehetnének vágyai az utazásokat szomjuhozó természetbarátoknak, vagy a regényes tájak ölen ábrázolni ohajtozó turistáknak s a helyett, hogy e hon fiai külföldön keresnék, mint általában szokás, a természeti tünemények s nagyszerűségek képeit, célszerűbb volna, ha előbb hazájuknak ez oldalu számos nevezetességeit ismernék meg, hogy így meg tudják becsülni azt, mit talán külföldön nem is találhatnak.

Vannak e honnak igen sok eddig is ösmert, s hírnévre emelt pontjai, de vannak ezenfelül számos olyan nagyszerű helyek s nevezetességek, a melyek részint egészen ismeretlenek, részint neveik még nincsenek elhangoztatva, s eddig mint szerény ibolya csak azon kis körnek mutatják kellemüket,

veres ugró-kutja, hieroglyph oszlopzatai, obeliskjei, — különösen pedig függönye és utóbb a Kalváriahegye, úgy nagytava, a szemlélő előtt egy mesés alvilágot alkot, mely a keblet elragadja s ámulattal tölti be, — azonban hazánkban létező aggteleki barlangunk nem igen áll alább ezen harzi üregéknél. Ugyanis terjedelmére nagyobb, mert a régibb időkben ösmert ágazatok hosszúsága 4194 ölet tett, most ujabban pedig Dr. Schmidl ur új ágat fedezett fel, miáltal már ezen különben is roppant terjedelmesség jelentékenyen szaporodott s így méltán, nagyság tekintetében, Európában első helyet foglal.

Igaz ugyan, hogy ezen nevezetességeket még eddig személyesen láthatni alkalmam nem volt, csakis leírások alapján ismerem, azonban azon hitben élek, hogy bárha a járásunkbani „meziádi“ barlangnak eddig ismert terjedelme nem olyan jelentékeny mint ezen fentebbieké, mindamellett torkolata, belalakzata, s valóban nagyszerű csepegőkövei olyan nevezetes tünemények, melyek bármely utas vágyait nemcsak hogy kielégítik, de sőt képzeleten felüli dolgokban is részesítik.

En részemről Dél-Biharmegyének eddig ismert barlangjait, jelesen a



Képek Japánból: Jeddo. — (Lásd a szöveget 162. oldalon.)

hol a természet által alkotva vannak, — azonban az illy kitünőségeket a közönséggel megismertetni, mindenki hivatva van.

Hivatott kötelességnek akarok tehát megfelelni, midőn egy vidékünknek kebelében létező, és itten is csak rövid idő alatt ismeretes kitűnő szépségű barlangnak rövid leírását közlöm.

Belényes városától keletészak felé, 1 órányi távolban létezik egy község, melynek neve „Meziád.“ Ezen község határában, a községtől magától félórányi távolságra pedig egy barlang, a mely mind nagyszerűsége, mind pedig számos gyönyörű csepegőkövei miatt az adelsbergi és aggteleki barlangoktól nem messze áll. Igaz ugyan, hogy a harzhegyi barlangok, és különösen az adelsbergi a legkitűnőbb, s az eddig európai hirt kivívt antiparosi, a derbshirei, yorkshirei, a gailenreutheri barlangok, ugya a nápolyi ebbbarlang, Fin-gál barlangja, az aggteleki, a sziliczei és más barlangok felett az elsőséget kivívta, és évenként igen számos látogatót távol országokból is előcsalogat, mert hiszen ezen barlangnak eddigi ösmert területe 15,000 láb hosszúságra tétetik, számos csepkövei, különösen a Ferdinánd nevű osztálynak vizesű alakzatai, orgonái, háromszinű oszlopzatai, Sz.-Péter széke, oltárai, harangjai, orgonái,

fonáczeit, oncsászait, pestereit vagy igrizit, bálnakit, fericscit, és más számos apróbbakat mind ismerem, azonban részint az alakzat és nagyszerűség, részint a csepegőkövi formációkra nézve, összesítve sem állják ki a meziádi-val a versenyt.

Különös ezen barlangnál az, hogy mind ez ideig ismeretlen volt, ugyanis a román ajku pór nép természeti ösztönből az illy üregek iránt félelemmel viseltetvén, s azt gonosz lelkek tanyájául tekintvén, habár torkolatáról tudomása is volt, mindamellett uri embereknek arról soha jelentést nem tett, és így egy szűk völgy mentén a hegységben mintegy elzárkózva létezett jelen barlang, soha szóbeszédbe nem jött. — Mult évben a cs. k. telek-könyvi hivatalnokok által helyszíni munkálataik felvétele alkalmával észre-vétetvén, ugyancsak ők megsejlelték, és dicsérettel elhalmozták, így azután mult évben a nemzeti muzeumnak küldöttei, Frivaldszky urak bővebb vizsgálat alá vették, s habár egész terjedelmében mintegy 6—7 órai idő alatt meg nem is szemlélhették, mindamellett már a tapasztaltakra kijelentették, hogy csepegőkövi alakzatai szebbek az aggteleki barlangéinál, így azután nekem is alkalmam volt ezen barlangot még bővebben kikutatni,

habár még nem is egészen, mert néhány ágakat szemléletlenül kelle hagynom a szükséges kötelek hiánya miatt, melyeken a mélységeken leereszkedni kellett. Mult évi aug. hó 31-én Belényes városának uri egyénei, szép hölgyek kíséretében, mintegy 18 szekeren egy ünnepélyes látogatást tettek a barlangban, s ez alkalommal, három vallásfelekezeti lelkész urak által, számos falusi lakos jelenlétében, teljes ünnepélyességgel a barlang „Erzsébet barlangnak” kereszteltetett, melynek emléke egy vastábla öntvény által örökített fog; ez alkalommal a barlang torkolata két pontról, egymint a völgyből, s a torkolatból Müller Dániel ur által lerajzoltatott, mely rajzok itt láthatók.

A barlang torkolata mintegy 7 öl magas és 5–6 öl széles — a főbarlang nem nagyon hosszú, alig 200 öl, azonban ez igen magas s 6-tól 15 ölíg változó, — de több ágazatai vannak, melyek többnyire meredek sziklafalon vezetnek felfelé, s ottan azután szűkebb torkolatokká alakulnak, és folyosó alakzatban kanyarodnak, mely kanyarulatok számos mellékes ágakat, s ezek ismét másokat fejlesztenek, s ezen ágakban vannak a legszebb csepegőkői alakzatok. Ezen ágazatokon át juthat az ember a főüreg tetején vagy is emeletén az egyik oldalról a másikba, — több helyen, hol a főüregből az ut felfelé vezet a mellékes ágakba, olly mélységek léteznek, melyek a 25–30 öl magasságot elérik, és mind jobbra mind balra menedékesen lefolynak; illy helyeken a talapzattól átmérő a tulsó talapzatig hihetőleg 400 lábat felülhalad, s így az adelsbergi kalvariahegynél legnagyobb üreghez hasonlítható. Egy ága felnyulik a hegytetőig, s azon az ember mindig menedékesen halad felfelé, mely ágban pompás és nagyszerű alakzatok léteznek. Egy másik ág csupa oszlopzat-sorokon áll, mintegy 120 ölnyre, és a lecsüngő töleseres alaku csepkövek ezrei igen nagyszerű képet tüntetnek elé, melyek minden lépésnél újabb s újabb bámulatos változatosságot tanúsítanak.

Egy kis folyó is van a barlangban, mely ott ered, a torkolatnál pedig a kövek között elvész, és mintegy 200 ölnyre alant a völgyben újra kibugygyan, ez képezvén a meziádi patakot.

A barlang eddigi ismert részeinek megsejtelésére legkevesebb 4 óra kívántatik, és hihető, hogy még több ágai vannak, melyek szépségükre a többiekhez hasonlóak lesznek.

Csontok a barlangban nem igen vannak; élő állatok, különösen denevérek, millió számra tanyáznak benne.

K. T.

Képek Japánból.

(Jeddo főváros.)

Japán a legutóbbi időkig ismeretlen volt az európaiak előtt, még a hollandok is, a nekik nyitott kikötőkből legfőlebb egy mérföldnyire hatottak befelé a partokon. Legújában azonban lord Elgin a fővárosban Jeddoban fölkereste a császárt s ott kereskedelmi szerződést eszközölt ki, mellynél fogva az európaiaknak Jeddoban még a lakás is meg van engedve.

Jeddo Japánország Musasi tartományában fekszik, kiterjedése 20 angol mérföld s $1\frac{1}{2}$ –2 millió lakossal bir. A világ legszebb városai közé tartozik, páratlan kiességű vidékével (lásd a rajzot); széles, világos utcái legtöbbször derékszögben metszik egymást. A vár a város közepén, egy halmon fekszik. Sándorok, árkok veszik körül s 12 angol mérföldnél nagyobb kiterjedéssel bir. Három, fal által elválasztott részből áll. Az elsőben a császár férfirokonai, a másodikban az ország hűbéres fejedelmek, kik minden évben hat hónapot Jeddoban tartoznak tölteni, a harmadik, vagyis legfelsőbb osztályban maga a császár lakik, kit előbb *Kubo*, most pedig *Tycoon* néven neveznek. A fejedelmek és nemesek palotái igen terjedelmesek s néhol 120 láb szélességű utcákat is képeznek, melyek a legjobb karban tartatnak fenn. A birtokosok magánlakát fákkal, virágokkal beültetett udvar veszi körül, melynek négy oldalát a szolgaszemélyzet laka, az istállók s egyéb gazdasági épületek képezik. Az udvarba vezető kapu igen csinos tömör alakú fafaragvány, bevonva a legfinomabb fénymázzal.

Jeddo vidéke lakóinak házeit mindenütt nyírott eleven sövény és karózat köríti. A ház, mint lakói is, tiszta. Minden falunak van fürdőháza, hol férfi, nő, vegyest fürdik. — A mező igen jó állapotnak örvend. Mindenütt van theaház, mint Európában kávéház, hol fiatal szép leányok szolgálnak fel, kik szép szemöldök és fehér foguk által tűnnek ki. Japánban az is egy megkülönböztető jel, hogy az asszonyok szemöldöküket leborotválták s fogaikat fekete festik; ellenben a leányok szép fehér fogakkal s szemöldökkel bírnak.

Japánország majdnem teljesen ellentéte Chinának; itt minden a régi-ben tsepel, ott ellenben a haladás ösvénye tűnik elő. A széles utcák közepén kikövezvék; az ablakokat csinos szövött gyékényfüggönyök takarják, gyékény teríti be a padozatot is. Minden házhoz kis kert is tartozik. A tisztaság a japánok főjellemvonása. A japán igen tudvagyó s kész a jobb ujjal azonnal fölcserelni a rosszabb régít. Nangasaki-ban már gépeket kovácsolnak vasutak s gőzkocsik számára.

Bennszülött gépészek s kapitányok vezetik a japán hadihajókat, melyek közt már két gőzös is van. A villanytávirót, melynek készítését az amerikaiaktól tanulták, már kezelni képesek; készítenek légmérőt, hőmérőt, szőgmérőt stb. Táv- és göröcsöveik igen jók és olcsók. Az üveget nemrégől ismerik, sőt az ablakokra maig is ritkán használják; mindazáltal már van egy olly jeles hutájuk, mely az európainak semmiben sem igen engedő készítményt állít elő. Az ország belsejében egy rövid vasutat is készítették.

A japánok közül sok beszél hollandul, néhány angolul is. Átalán igen tanulékonyak s ha fölveszszük, hogy csak három év óta állnak még közlekedésben az idegenekkel, úgy előrehaladásukat lehetlen nem csodálni.

A japán kétségkívül legelevenebb néptörzs a mongolfaj közt, s ha

kormányja az idegenekkel sokoldalulag megindult közlekedését nem akadályozza, akkor a vasutak, gőzházók, távirók stb. tényezői a haladásnak, csakhamar meghonosulnak e nagykiterjedési országban, a keresztyénség is hódító utat tör oda magának, ha az angolok s amerikaiak eszélyesen járnak el; mert itt a fegyver és erőszak nagyobb ellenállásra talál, mint a lomha chinai népnél, miután Japán életképes, erős ország, mely ha benne a polgárisodás meghonosulhat, igen tekintélyes állást foglaland el.

Bercsenyi fia.

Midőn I. Napoleon Mainzot ostromolta, egy izben az ostromlók és a bennlevő osztrákok közt egy heti fegyvernyugvás jött létre. Ez idő alatt a várbeli tisztek lejártak a városba köszötni.

Valamelyik délből történt. Nagy János, székely-husár főhadnagy, ebédre indult, s esetleg egy francia tisztekkel telt vendéglőbe lépett, kik közt tétova nélkül helyet foglalt. Ebéd közben egy fiatal francia tiszt azon furcsa kedvtelést vette magának, hogy a husár-főhadnagy boros-poharát kése hegyével ismételve felbillentgette.

Nagy János hallgatott, s poharát mindannyiszor újra megtöltötte. De végre megunt a tréfát, — elkáromkodta magát s elégtételt követelt.

Zaj támadt.

Azonban egy ősz francia tábornok a csendháborítót börtönbe küldte, s ekkép a dolgot kiegyenlítő s a fölpattant székelyt lecsendesítenie sikerült. Egyszersmind tiszta magyarsággal így szólította meg Jánost:

— Uram, ön magyar?

— Igen, felelt ez csudálkozva. Nagy János, második székely-husár ezred főhadnagy vagyok, — ha ismeri tábornok ur ez ezredet.

— Ismerem. Hogy hívták ön atyját?

— Nagy Bálintnak.

— És nagyatyját?

— Ez megint Nagy János volt.

— Mi nevezetést tud ön erről?

— Egyebet nem, csak hogy a Rákóczy-forradalom után gróf Bercsenyi Miklóssal kibujdosott Törökországba, s vele volt Rodostóban egész haláláig. Aztán visszatért Magyarországra, s hazájában végezte életét.

— Én az ön nagyatyját. Nagy Jánost, jól ismertem, mert én a Bercsenyi fia vagyok, gróf Bercsenyi Miklós.

Z. K.

Böngészet

az élet és tudomány mezején.

— *Seneca* a vén fősvényeket olly balgáknak és következetleneknek tartotta, mint azon utazókat, kik, minél rövidebb utjuk: annál több utaválót raknak uti zsákjokba.

— A *kutyabölcsek* (kynikus philosophok) azért hagytak, növesztettek hosszú bajuszt, azért eresztettek hosszú és terjedelmes szakált, hogy midőn azokat pödörgetik és markolásszák, huzogatják és simogatják: mindig jusszon eszükbe férfiúi méltóságuk, férfiakhoz illetlen hasztalanságokra el ne vemedjenek. — Férfiak! ne illessétek tehát szörkaszákkal characteristicátokat; — hadd vonuljon el igaz beszédű ajkaitok fölött a bajusz egész méltóságában, hadd omoljon el melletteken a rengeteg szakál!... csak hogy aztán: *szátok beszéde és kebleitek érzelmei is férfiasak legyenek.*

— Igen sok enni és innivalóm van, jó *Diogenes!* mondá egy dussgazdag a kynikus bölcshöz s igen keveset ehitem és ihatom, azon kevéskét is igen rossz ét- és itvágygyal; mit tegyek, hogy jó izüen és sokat ehessem és ihassem? Egy darabig ne egyél és igyál semmit; — később, ha étvágyad megjő, — itvágyad sem soká késendik; és ha mind a kettő megjött: folytonosan egyél és igyál, *de mindig keveset!* — czeledat éred — válaszolá a vén bölcshöz, ki nyugodtan elmélkedett, ülvén donga-varában.

— A kutyáknak — hűségüket nem is említve — sokat köszönhet az ember. A *bíbor festésre* egy fönicziai eb tanította a világot. A *Carolingi fürdőt* Csehországban IV-ik Károly alatt egy *cseh kutya* fedezte fel, mely az ősförásban lábát megégetvén, ordítva futott gazdájához. A *Canári* szigeteket is a *Canis*-tól nevezték el, mert ott igen sok és igen könnyen tanítható — idomítható kutyákat találtak és találnak ma is azok, kik nem restelik buvárolni a *kynegétika* (kutya-idomítás-tan) szabályait.

— *Caligula* legtöbb bátorságot követett el mind azok között, kik valaha uralkodó székben ülve, valamelyik ország kormánypálcáját forgatták. Nevét a hadi csizmától — caliga — vette. — Lovát *Incitatus* polgármesterré — consullá — nevezte ki Rómában. Midőn seregét az *Athosz* hegyen vezette; azért mert nagyon meredek volt s parancsára meglapulni nem akart: annak gerinczére káplárokat állított s azt forma szerint *megcsapatta*. — A tengerbe ballistákkal, parittyákkal és nyilakkal belődöztetett; — és fél napi ostrom után, hadi sarczott vetett Neptun birodalmára s a tengerből 10 egész kosár csigát szedett ki; — és e győzelmei és viselt dolgai után, mint ki a legnagyobb ellenségeket igázta meg: triumphussal vonult be birodalma hét hegyű fővárosába. — Ezek befejezéseül 10,000 font pókhálót szedett össze, hogy megmutassa, milly roppant az ő birodalma.

— *Neró* arany horoggal halászott; lovaira ezüst patkókat veretett.

— *Heliogabalus* ebeit libamájjal, oroszlanait fázán és harkályhussal táplálta; lovai alá káziát szóratott az ólban.

— *Eglon* — a Moábiták királya — korának legvastagabb férfja volt: *Ehud* meritette hájába kétélű kardját s úgy halt meg.

(Folytatjuk.)